

Поводом обележавања 75 година од оснивања Јасеновца, у Њујорку ће од 27. до 30. јануара, бити одржан низ комеморативних свечаности. На Дан холокауста у преподневним сатима логораши и чланови делегације из Србије боравиће на Централној церемонији у Уједињеним нацијама, а истог дана обележиће и Дан Св. Саве, 27. јануара, када ће бити отворена изложба која је најављена као највећа поставка о Јасеновцу приређена икада до сада у иностранству. Тим поводом у Њујорку ће боравити 23 члана српска делегација чији је шеф Владимир Божовић, саветник премијера Владе Републике, а чланови Иван Костић, председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине РС, преживели логораши, 15 научних истраживача, два амбасадора УНИЦЕФ-а и уметници.

Изложбу „Истина о Јасеновцу-право на незаборав“, на којој ће бити изложено 800 килограма материјала, и то: 180 панора са текстовима Међународне Експертске групе историчара, 25 скулптура вајара Љубише Манчића и Катарине Трипковић и 21 цртеж сликара Драгана Јеловца, фото зид Вукице Микаче, аутентични предмети Меморијалног центра Доња Градина, књиге, пројекција филмова: „А богови су ћутали“ и „Шаулов син“ организовали су институти за холокауст из Израела и за Јасеновац из Њујорка, уз подршку министарстава спољних послова Србије и Израела. На њој ће бити изложена грађа из архива Израела, Немачке, САД, Италије, Норвешке, Србије, Републике Српске и Хрватске. Директор Међународне Експертске групе историчара за припрему 180 панора изложбе је проф. др Гидеон Грајф, главни историчар Холокауста, експерт за Аушвиц Института за Холокауст-Шем Олам из Израела. Уметнички директор Изложбе је проф. Емир Кустурица, амбасадор УНИЦЕФ, директор Андрић Института и потписник Меморандума о сарадњи српске и јеврејске академске заједнице и дијаспоре. Промотери кампање „Јасеновачки незаборав су историчари из 7 земаља и јавне личности попут примадоне Београдске опере и народног посланика Јадранке Јовановић, Ане Софреновић, амбасадора УНИЦЕФ, Вјере Мујовић Прајс.

У суботу, 28. јануара биће отворена научна конференција „Историјска радионица-Јасеновачки магnum crimen“ на којој ће као председавајући говорити проф. др Гидеон Грајф, а копредседавајући биће: Емир Кустурица, редитељ и амбасадор УНИЦЕФ-а, Бери Литучи, професор историје на Медгар Еверс колеџу у Њујорку и

оснивач њујоршког Института за истраживање Јасеновца, Кнут Флувик Торесен, историчар из Осла и истраживач Центра „Симон Визентал“ у Израелу и директор Етнографског института САНУ, проф. др Драгана Радојичић.

О намери да се одрже комеморативне манифестације у Њујорку упозната је јавност у јулу 2016., током предавања проф. др Гидеона Грајфа на Филолошком факултету у Београду и Андрићевом институту у Вишеграду. Иницијалном предавању, осим стручне јавности, присуствовали су представници Народне скупштине Србије и Јасеновачког одбора Светог архијерејског Синода Српске православне цркве.

Уследило је, потом, потписивање Меморандума о разумевању између Андрићевог института, Института за холокауст из Тел Авива, Института за Јасеновац из Њујорка, Института за упоредно право и Етнографског института САНУ у Министарству спољних послова у присуству ППВ и МСП И. Дачића и Њ.Е. др Алоне Фишер Кам, амбасадора Израела, а један од следећих заједничких корака је организовање светске конференције о холокаусту и геноциду у НДХ, која ће бити одржана у априлу у Андрићграду.

Шестог октобра у Народној Скупштини РС уследио је хиринг (јавно слушање), први у историји српског Парламента о заштити културе сећања на Јасеновац. Хиринг је одржан у организацији Министарства спољних послова, Одељења за миграције и дијаспору и Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне Скупштине РС. Учествовали су историчари и борци против расне дискриминације из седам земаља у присуству генералних секретара Председника и Министарства спољних послова, саветника српског премијера, бројних удружења логораша, дипломатског кора и посланика.

Изложбу о геноциду и Холокаусту у НДХ-а реализовао је њујоршки Институт за Јасеновац који у том граду већ 15 година организује годишње конференције о овом озлоглашеном логору. Такође, Град Њујорк је једини инострани град који је донео званичну одлуку да се 22. април, Дан пробоја јасеновачких логораша прогласи за Дан Јасеновца (Jasenovac Remembrance Day), који се обележава сваке године од 2005. године у Њујорку. Парк холокауста у Њујорку једини је инострани меморијални парк у свету где постоји споменик Јасеновцу који је подигла српска дијаспора. Централна комеморација Међународног дана холокауста обележава се у Уједињеним нацијама сваког 27. јануара. Отуда помен јасеновачким жртвама у Њујорку, који ће бити обележен и у седишту УН, као и у Парку холокауста, у присуству српске и јеврејске дијаспоре, где ће бити положени венци на споменик Јасеновцу и Аушвицу.

Василије Крестић, академик и председник Друштва за подизање Меморијалног центра српским жртвама геноцида у 20. веку. Крестић оцењује да је изложба заснована на међународним актима, избалансирана и политички промишљена и на линијама спољно-политичких интереса Републике Србије – једине земље која је чак два пута тужена за геноцид у Међународном кривичном суду у Хагу. Академик Крестић сматра да цитирање иностраних извора на овој изложби доприноси објективности у сагледавању геноцидних намера егзекутора и указује да је реч о поставци која је универзална, правремена, одговара на изазове у међународној арени, доприноси заштити наших спољно-политичких интереса и чува културу сећања на српске жртве у НДХ.

Фото: Википедија